

31.

NÁDLER
István

31.

NÁDLER István

NÁDLER ISTVÁN (1938)

Cím nélkül | Untitled, 1970

Akril, vászon | Acrylic on canvas, 120 x 120 cm
Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Nádler István

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Jovánovics - Nádler önköltséges kiállítása,
Fényes Adolf terem, Budapest, 1970

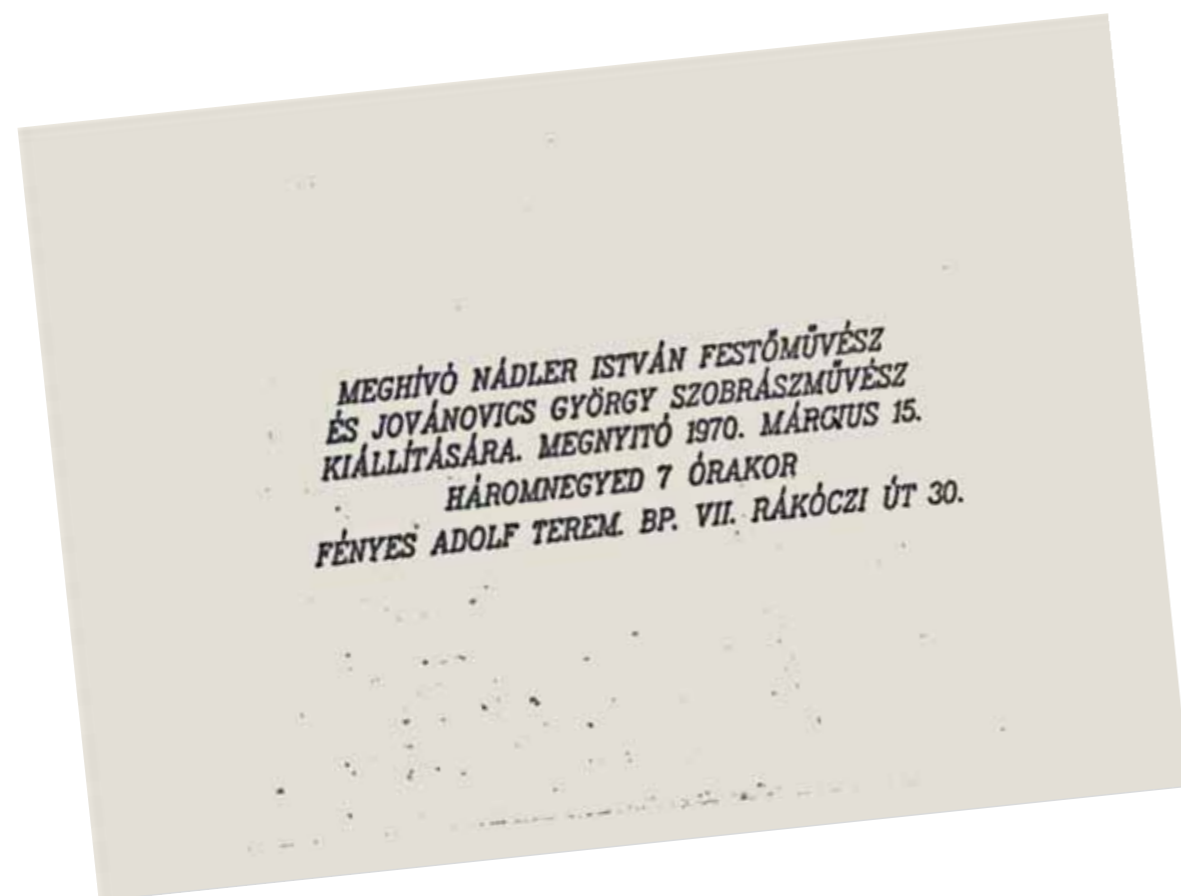
Kezdő ár | Starting price: 15 000 000 Ft / 37 500 EUR
Becsérték: 30 000 000 - 45 000 000 Ft
Estimate: 75 000 - 112 500 EUR

Az 1968-as IPARTERV kiállítás egy meghatározó esemény volt az új művészgeneráció sokféleségének bemutatása szempontjából. A kiállító művészekben egyértelműen megfogalmazódott a kortárs európai és amerikai művészet fontossága, és annak legfőbb kérdésköréhez -, mint a pop art tárgyinterpretációja, vagy az újgeometria térszemlélete - való felzárkózás igénye.¹

A fiatal művészek egymás mellett állították ki a különféle új irányzatokhoz (pop art, arte povera, hard edge, vagy shaped canvas) kapcsolódó munkáikat.

Nádler István ekkori műveiben a pop art, illetve a hard edge hatása főleg színhasználatában érvényesült. A hatvanas évek közepétől megváltozott a színekhez való viszonya; színrendszerét a cinóbervörösek,

1. Meghívó

a citrom- és narancssárgák mellett, a pop art színvilága egészítette ki. Képein a sárga-vörös-kék tónusok kontrasztja, illetve a „különböző sárga és okkersárga tónusok »refinált nűanszaira« épülő színegyütteseik válnak meghatározóvá.”² Olyan tudatosan diszharmonikus színpárosítások kialakítására törekedett, melyek eltérnek a tradicionálistól. Képeinek ekkori motívumanyagát hagyományos (népi és archaikus) eredetű elemek bővítették. Ennek egyik legismertebb formája az életműben a szírommotívumos képek, melyek a népművészetből vett forma variálásával, struktúrába rendezésével foglalkoznak.³ 1965 utáni művein megjelenik a teljes síkravonatkoztatás, mely két képtípust eredményez.⁴ Egyik típusa, amikor az alap és a motívum egyértelműen elhatárolódik, másik pedig, amikor ehelyett a kép, kerettől keretig egynemű. Hegyi Lóránd megfogalmazásával: „Az egy síkban szerveződő struktúra képes

erősebb téri dinamizmus érzékeltetésére, mivel nem kötődik a »hagyományos« kettős megosztáshoz, azaz nincs »passzív« alap vagy háttér és »aktív« motívum vagy előtér. A térbeliséget részint a színdinamikai viszonylatok hordozzák, részint a motívumcsoportosítás dinamikája; azaz a motívumok képstruktúrán belüli helyzete egy megelőző és egy következő mozgásfázist érzékeltet, a motívumok mintegy magukba sűrítik önmögük mozgásuk »történetét«.”⁵ 1965 és 1972 közötti képei Nicholas Krushenick, Allan D’Arcangelo vagy Kumi Sugai művészetét idézik. A most aukcióra kerülő 1970-ben készült *Cím nélkül* szerepelt Nádler és Jovánovics György közös önköltséges kiállításán, amely 1970. március 15-én nyílt a budapesti Fényes Adolf teremben, ahol Nádler négy korábbi és nyolc új képet mutatott be. A most kalapács alá kerülő festmény két másik (azonos méretű)

képpel lett kiállítva, melyek az ellentétes pólusok, mozgások összeütköztetésével foglalkoznak. A képet a vibrálóan színes alakzatok és a fekete-fehér sávok ellensúlya teszi igazán dinamikussá. A háttérből kiugró, szinte mozgásban levő formákat (mindhárom képen) megbontja egy a statikusságot jelképező – hol a háttérrel képviselő (Sárga, 1970), hol egy elválasztó elemként megjelenő (Ellentétek, 1970) – homogén, fekete színmező. A színek erejét tovább fokozza a homogén színmezők minden elválasztó elem, közömbösítő sáv nélküli megjelenítése. A kiállítás megnyitója *Rádió akció* néven vált híressé. Nádlerék ekkor a megtűrt művészek közé tartoztak, nehezebb körülmények között tudtak csak kiállítani. Jovánovics ezt a „diszkriminációt” akarta ellensúlyozni ötletével: „Az akkori kultúrpolitika jól ismert alapkonceptiója szerint mi, az úgynevezett »iparterveszek« a három T-ből a túrt és a tiltott

2. Archiv enteriőr fotó a Nádler-Jovánovics kiállításról

3. Nádler István, Frank János, Jovánovics György, Erdély Miklós, Major János, Méhes László

4. Nádler István és Jovánovics György

5. Nicholas Krushenick: Untitled, 1965
magántulajdon

6. Nicholas Krushenick: Flying Circus, 1965
magántulajdon

7. Nádler István:
Szíromotívum Nr. 1, 1968
magántulajdon

mezsgyéjén álltunk. Ami azt jelentette, hogy egy ócska, emeleti galéria paravánokkal leválasztott, ötszögletű, kicsi termében, a Rákóczi úti Fényes Adolf teremben állíthattuk csak ki műveinket, ráadásul úgy, hogy mi fizettük a teremőr nénit, a meghívókat, a villanyszámlát és minden egyéb költséget. A pop art akkori állapotából továbbléptem az environment, az akció, az installáció felé. A művet Fényes Adolf terem objektnek

neveztem el⁶. Az akció lényege az volt, hogy a kiállítás megnyitó beszéd előtt a látogatóknak és a résztvevőknek lejátszák a Kossuth Rádió Esti krónikájának a műsorát. Azonban mindenkinek nagy meglepetést okozott, amikor az adás utolsó perceiben a két főbemondó, Bátonyi György és Konkoly Anna hangján elhangzott, hogy ezekben a percekben a Fényes Adolf teremben Nádler István és Jovánovics György tárlata megnyílt.

„Sosem fogom elfelejteni azt a pillanatot, amikor Tamkó Sirtató Károly eltátotta a száját, tíz centit nőtt, és elkezdett tapsolni. Ezt a tapsot nem lehet elfelejteni. Akkor értettem meg igazán, hogy az előttünk járó generáció avantgárdjai, akik a tiltás és az elnyomás következtében nálunk sokkal többet szenvedtek⁷ – emlékezett vissza a fontos pillanatokra Jovánovics.

ERDÉLYI REBEKA

1 Hegyi Lóránd: Nádler István. Ars Hungaricana, 1979, 7. évfolyam, 2. szám, 243. oldal
2 Hegyi Lóránd: Nádler István. Műcsarnok, Budapest, 2001, 25. oldal
3 Hegyi (2001), 32-33. oldal
4 Hegyi (1979), 246. oldal
5 Hegyi (1979), 246. oldal
6 Váradi Júlia interjúra Jovánovics Györggyel, 1999,
In.: https://magyararancs.hu/belpol/a_patafizikus_masodik_legjobb_muve_jovanovics_gyorgy_szobrasz-63595
7 Váradi Júlia interjúra Jovánovics Györggyel, 1999,
In.: https://magyararancs.hu/belpol/a_patafizikus_masodik_legjobb_muve_jovanovics_gyorgy_szobrasz-63595